

SEVİYE BELİRLEME SINAVININ DERSLER VE BÖLGESEL FARKLILIKLAR AÇISINDAN İNCELENMESİ*

İrfan ERDOĞAN, Vakur ÇİFÇİLİ, Filiz MEŞECİ-GIORGETTI**

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye'deki ilköğretim okullarında gerçekleştirilen eğitim ve öğretimi değerlendirmektir. Bu araştırma, ilk kez 2008 yılının haziran ayında Altıncı ve Yedinci sınıflar için düzenlenen SBS sınavından elde edilen verileri temel alarak öğrencilerin derslere (Türkçe, Matematik, Fen/Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil), illere ve coğrafi bölgelere göre başarı farklılıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma ilköğretimde gerçekleştirilen eğitim ve öğretimin yeterince başarılı olmadığını, SBS sonuçlarına göre bölgeler ve iller arasında dikkat çekici farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: *İlköğretim, SBS, Merkezi Sınavlar, Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil.*

ABSTRACT

The main purpose of this research is to evaluate the elementary school education in Turkey. This research aims to display the academic achievement differences in elementary schools with respect to certain subjects (Turkish, Maths, Science and Technology, Social studies, Foreign language), provinces and geographic regions. The results obtained from the High School Placement Test which is first taken by the (6th and 7th) grade students in June 2008 are used as the main data. The research indicates that the education and instruction in elementary schools are not successful enough and there are remarkable differences in academic achievement with respect to provinces and geographic regions according to SBS results.

Key Words: *Elementary Education, SBS, Centralized Exams, Turkish, Maths, Science and Technology, Social Studies, Foreign Language.*

* Bu araştırma 18. Eğitim Bilimleri Kurultayında (1-3Ekim2009) bildiri olarak sunulmuştur.

** İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

GİRİŞ

İlköğretim eğitim sistemi içindeki en temel kademedir. Yükseköğretim sonuna kadar 16 yıl süren eğitim süresinin yarısını teşkil eden oran olarak en fazla öğretmenin istihdam edildiği düzeydir. Ayrıca 2004 yılından bu yana niteliği geliştirilmek için çok çaba sarf edilen bu çerçevede müfredatları, teknolojik donanımları yenilenen bir kademedir. Hayata başlayan herkes, anayasal zorunluluk gereği bu kademden geçer. Bu açıdan ilköğretim eğitimi her yerde olduğu gibi ülkemizde de temel değerlere ve becerilere dayalı olarak ortak bir payda yaratabilme konusunda en etkili kurumdur. Dolayısıyla ilköğretimin sergilediği performans açısından her daim araştırılması ve masaya yatırılması gerekir. İlköğretim sonunda yapılan merkezi sınavlar eğitim sisteminin temelini oluşturan ilköğretim hakkında verdiği bilgiler açısından son derece önem taşımaktadır.

Otuz yıldır ilköğretimi bitiren öğrencilerin girdiği, değişik adlarla anılan (Kurumlar Sınavı, LGS, OKS vb.) ortaöğretime geçiş sınavları, 2007 yılında yeniden düzenlenmiş ve Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) adını almıştır. Yeni sistemle birlikte öğrencilerin ilköğretim sonundaki performansı; 6, 7 ve 8. sınıfların sonunda müfredat odaklı yapılan Seviye Belirleme Sınavı (SBS) sınavlarıyla belirlenecektir. Bu sistemde ilk Seviye Belirleme Sınavı (SBS) 2008 yılında yapılmıştır. OGES, öğrencilerin performansının çok boyutlu olarak sürece yayılmış bir şekilde değerlendirilmesini, anlık değerlendirmenin yarattığı stresi parçalara bölerek azaltmayı, okulu öğrencinin nezdinde belirleyici unsur haline getirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle önceki LGS ve OKS gibi sınavların yarattığı dersane kültürünün de sürece dayalı değerlendirme ile önüne geçileceği umulmaktadır. Bunun yanında bu sınav sonuçlarının okulun ve çalışanlarının performansını değerlendirmede bir veri kaynağı olarak kullanılabilmesi üzerinde durulmaktadır.

2008 yılında Türkiye'nin 81 ilinin toplam 923 ilçesinde öğrenim gören 6. ve 7. sınıf öğrencileri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilk defa düzenlenen SBS sınavına girdiler. Sınava, 2007-2008 eğitim öğretim yılı başında tüm Türkiye'de 6. sınıflarda kayıtlı olan toplam 1.433.720 öğrencinin (755.027 erkek, 678.693 kız) 957.339'u girdi. 7. sınıflarda ise kayıtlı olan toplam 1.358.561 öğrencinin (727.923 erkek, 630.638 kız) 961.712'si girdi (MEB, 2008).

Uygulanmaya başlanacak yeni sistem sayesinde çok yönlü ve ayrıntılı bir veri tabanı üretilmesi, iyileştirme çalışmalarının genellemelerle değil çok yönlü saptamalara dayalı olarak daha bilinçli bir şekilde yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için SBS sınav sonuçları bütün Türkiye'nin eğitim profilini çıkarmak için önemli bir veri kaynağıdır. Bu merkezi sınavlar ile sadece öğrencilerin bireysel anlamda akademik başarıları değil, ülkenin akademik başarı dağılımı da ortaya koyulabilir.

Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye'deki ilköğretim okullarında gerçekleştirilen eğitim ve öğretimi değerlendirmektir. Bu araştırma, ilk kez 2008

yılına haziran ayında Altıncı ve Yedinci sınıflar için düzenlenen SBS sınavından elde edilen verileri temel alarak öğrencilerin derslere ve bölgelere (Türkçe, Matematik, Fen/Teknoloji, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil) göre başarı farklılıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma ile Türkiye’de ilk kez ilköğretimin ikinci kademesi ulusal düzeyde değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları eğitim ve öğretimin geliştirilmesi için nelerin yapılması gerektiğine ışık tutacak niteliktedir. Araştırma, eğitim ve öğretimin hangi alanlarının öncelikli olarak geliştirilmeye muhtaç olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma, ayrıca özellikle son yıllarda yürütülen yeni müfredat çalışmaları, hazırlanan yeni ders kitapları, yeni yapılan okullar, derslikler, okullara kazandırılan teknolojik donanım gibi çalışmaların da ne ölçüde etkili olduğunu değerlendirmeye dair ipuçları sunmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanan 2008 yılı 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin SBS sonuçları ile 2007-2008 Milli Eğitim İstatistikleri veri olarak kullanıldı. Uygulama sonucu elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS paket programı kullanılarak yapıldı. İllere, coğrafi bölgelere ve derslere göre SBS doğru cevap sıralamasının yapılmasında yüzdeler kullanıldı.

Tablo 2 ve Tablo 5’te verilmiş olan 6. ve 7. sınıfların Seviye Belirleme Sınavının illere göre genel sonuçlarını elde etmek için **genel il toplam doğru cevap yüzdesi** hesaplanarak, il yüzdeleri büyükten küçüğe doğru sıralanarak illere göre genel sonuçlar elde edildi. **Genel il toplam doğru cevap yüzdesine** ulaşabilmek için il merkez ve diğer ilçelerinin tüm dersler için doğru cevap ortalamaları ayrı ayrı toplanarak ve ilçe sayısına bölünerek her ders için ayrı **ders** (Türkçe, matematik, fen, sosyal, yabancı dil) **il toplam doğru cevap ortalamasına** ulaşıldı. Daha sonra tüm derslerin il toplam doğru cevap ortalamaları yüz ile çarpılıp sınavda sorulan toplam soru sayısına (6. sınıflar için 80’e, 7. sınıflar için 90’a) bölündü ve böylece **genel il toplam doğru cevap yüzdesine** ulaşıldı.

Tablo 3 ve Tablo 6’da 6. sınıfların Seviye Belirleme Sınavında her ders için ortalama doğru cevap yüzdelerinin illere göre sıralaması verilmektedir. İl merkez ve diğer ilçelerinin her bir derste doğru cevap ortalamaları ayrı ayrı toplandı, ilçe sayısına bölünerek her ders için ayrı **ders** (Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil) **il toplam doğru cevap ortalamasına** ulaşıldı. Daha sonra her bir dersin il toplam doğru cevap ortalamaları yüz ile çarpılıp, her bir ders için sorulan soru sayısına (6. sınıflarda Türkçe 19’a, Matematik, Fen ve Sosyal Bilgiler 16’ya, Yabancı Dil 13’e; 7. sınıflarda Türkçe 21’e, Matematik, Fen ve Sosyal Bilgiler 18’e, Yabancı Dil 15’e) bölündü. Böylece **Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil il toplam doğru cevap yüzdeleri** elde edildi. Elde edilen derslerin il toplam doğru cevap yüzdeleri büyükten küçüğe sıralandı.

Tablo 4 ve Tablo 7’de 6. ve 7. sınıf S.B.S. sınavının her bir ders (Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil) için ve genel olarak coğrafi bölgelere göre ortalama doğru cevap yüzdeleri verildi. Coğrafi bölgelerin ortalama doğru cevap yüzdelerine ulaşabilmek için bölgelerdeki tüm illerin her bir ders için ortalama doğru cevap sayıları toplandı. Çıkan sonuç 100 ile çarpılarak sınavda sorulan toplam soru sayısına (6. sınıf için 80’e, 7. sınıf için 90’a) bölünerek coğrafi bölgelerin ortalama doğru cevap yüzdeleri bulundu.

Bunların dışında her bölgedeki ilçelerin Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal ve Yabancı Dil toplam doğru cevap yüzdeleri alınarak, bölgenin derslere göre ortalama ve standart sapmaları hesaplandı. Bölgelerin ilçe ortalama ve standart sapma değerleri kendi içlerinde ve diğer bölgelerle karşılaştırıldı.

BULGULAR

Bu bölümde önce Türkiye genelindeki 6. ve 7. sınıf sonuçları ve sonra da ayrıntılı olarak SBS 6. ve 7. Sınıf sonuçları yer alacaktır. Daha sonra da Türkiye’nin yedi bölgesinin derslere göre standart sapmaları yer almaktadır.

Tablo 1: SBS altıncı ve yedinci sınıf genel sınav sonuçları

Dersler	6. Sınav Soru Sayısı	6. Doğru Cevap Sayısı	%	7. Sınav Soru Sayısı	7. Doğru Cevap Sayısı	%
Türkçe	19	12	63.4	21	13.5	64.2
Y. Dil	13	7.87	60.5	15	8.58	57.2
Sosyal	16	8.79	54.9	18	10	55.5
Fen/Teknoloji	16	6.97	43.5	18	8.41	46.7
Matematik	16	6.67	41.6	18	7.44	41.3
Toplam	80	42.3	52.7	90	47.93	53.2

Tablo 1’de görüldüğü gibi bütün Türkiye’de 6. Sınıf SBS’de sorulan 80 sorunun 42.3’ü yani % 52.7’si doğru cevaplanmıştır. Diğer taraftan 7. Sınıflarda ise toplam 90 sorunun 47.93’ü yani % 53.2’si doğru cevaplanmıştır. Her iki sınıfta da en fazla doğru cevap yüzdesi sırayla Türkçe, Yabancı Dil, Sosyal Bilgiler, Fen/Teknoloji ve Matematikte olmuştur.

Tablo 2: 6. Sınıf SBS illere göre genel sonuç sıralaması

6. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Yüksek 10 İl			6. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Düşük 10 İl		
Tüm dersler için	İL	%	Tüm dersler için	İL	%
	Çanakkale	59,38		Bitlis	44,66
	Muğla	59,27		Batman	44,43
	Nevşehir	58,15		Şanlıurfa	44,18
	Mersin	57,79		Kars	43,93
	İzmir	57,51		Diyarbakır	43,42
	Kırklareli	57,38		Şırnak	42,89
	Tekirdağ	57,33		Agri	42,44
	Kocaeli	57,29		Van	41,89
	İstanbul	57,13		Siirt	41,10
	Burdur	57,05		Hakkari	40,64

Tablo 2, 2008 yılında 6. sınıflar için yapılan Seviye Belirleme Sınavının illere göre genel sonuçlarını vermektedir. Tabloda da görüleceği üzere Türkiye’de 6. sınıflarda SBS sınavında genel il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il Çanakkale’dir. Çanakkale’yi Muğla, Nevşehir, Mersin, İzmir, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, İstanbul ve Burdur izlemektedir. Genel il toplam doğru cevap yüzdesi en düşük olan il ise Hakkari’dir. Hakkari’yi Siirt, Van, Ağrı, Şırnak, Diyarbakır, Kars, Şanlıurfa, Batman ve Bitlis izlemektedir.

Tablo 3, 6. sınıflar için yapılan SBS’deki her ders için ortalama doğru cevap yüzdelerinin illere göre sıralamasını vermektedir. Her bir dersin il toplam doğru cevap yüzdeleri, her ders için en yüksek doğru cevap yüzdesine sahip 10 il ve en düşük doğru cevap yüzdesine sahip 10 il olarak büyükten küçüğe sıralanarak Tablo 3’teki sonuçlara ulaşılmıştır. Bu işlemler sonucu elde edilen verilere göre Türkiye’de 6. sınıflarda SBS sınavında Türkçe il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il Çanakkale, en düşük olan il ise Şanlıurfa’dır. Matematik il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il Çanakkale, en düşük olan il ise Hakkari’dir. Fen Teknoloji il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il Nevşehir, en düşük olan il ise Hakkari’dir. Sosyal Bilgiler il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il yine Çanakkale, en düşük olan il ise Erzincan’dır. Yabancı Dil il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il Muğla, en düşük olan il ise Şanlıurfa’dır.

Tablo 3: 6. Sınıf derslere göre ortalama doğru cevap yüzdelerinin illere göre sıralaması

6. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Yüksek 10 İl			6. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Düşük 10 İl		
	İL	%		İL	%
Türkçe	Çanakkale	69,74	Türkçe	Batman	53,63
	Nevşehir	69,74		Muş	53,42
	Muğla	69,68		Kars	53,37
	Kocaeli	68,74		Bitlis	53,11
	İstanbul	68,68		Diyarbakır	52,05
	İzmir	68,58		Ağrı	51,16
	Mersin	68,53		Sivas	50,95
	Isparta	68,32		Van	50,16
	Bursa	68,16		Hakkari	48,84
	Tekirdağ	68,16		Şanlıurfa	48,68
Matematik	Çanakkale	46,56	Matematik	Diyarbakır	35,13
	Muğla	46,50		Iğdır	35,13
	Kocaeli	45,63		Şırnak	35,00
	Mersin	45,56		Bitlis	34,56
	Aydın	45,31		Sivas	34,13
	Ankara	45,25		Kars	34,00
	İzmir	45,06		Van	33,81
	Bilecik	45,00		Ağrı	33,56
	Burdur	44,81		Şanlıurfa	33,44
	Bursa	44,81		Hakkari	33,06
Fen Teknoloji	Nevşehir	49,06	Fen Teknoloji	Bitlis	36,88
	Çanakkale	48,69		Şırnak	36,88
	Muğla	48,06		Kars	36,69
	Kırıkkale	47,88		Batman	36,56
	Burdur	47,81		Ağrı	35,94
	Mersin	47,63		Sivas	35,88
	Tekirdağ	47,38		Diyarbakır	35,38
	Kocaeli	46,75		Van	35,25
	Bilecik	46,69		Şanlıurfa	34,44
	İzmir	46,50		Hakkari	33,31
Sosyal	Çanakkale	62,19	Sosyal	Batman	46,13
	Nevşehir	61,44		Şırnak	45,75
	Muğla	61,13		Diyarbakır	45,50
	Tunceli	60,31		Kars	45,31
	Isparta	60,00		Ağrı	44,50
	Kırıkkale	59,75		Sivas	44,25
	İzmir	59,56		Şanlıurfa	43,56
	Mersin	59,56		Van	43,44
	Burdur	59,38		Hakkari	42,25
	Tekirdağ	59,25		Erzincan	41,81

6. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Yüksek 10 İl			6. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Düşük 10 İl		
Yabancı Dil	Muğla	71,08	Yabancı Dil	Ardahan	50,08
	Çanakkale	69,62		Muş	50,08
	Kırıkkale	68,31		Kars	49,38
	Zonguldak	68,08		Batman	49,08
	Edirne	67,54		Sivas	48,69
	İzmir	67,54		Şırnak	48,15
	Mersin	67,31		Ağrı	45,92
	İstanbul	67,23		Van	45,77
	Tekirdağ	66,85		Hakkari	44,85
	Aydın	66,46		Şanlıurfa	44,54

Tablo 4: 6. sınıf SBS. ders ve genel doğru cevap yüzdesine göre bölge sıralaması

Ders	Bölge	Ort. Doğru Cvb.	Ort. Doğru Cvb %	Ders	Bölge	Ort. Doğru Cvb.	Ort. Doğru Cvb. %
Türkçe	Marmara	12,80	67,36	Sosyal Bilgiler	Ege	9,34	58,39
	Ege	12,77	67,22		Marmara	9,32	58,26
	Karadeniz	12,24	64,44		Karadeniz	8,92	55,75
	Akdeniz	12,21	64,28		Akdeniz	8,87	55,44
	İç Anadolu	12,05	63,40		İç Anadolu	8,76	54,74
	Doğu A.	10,67	56,15		Doğu A.	7,72	48,23
	Güneydoğu A.	10,49	55,23		Güneydoğu A.	7,63	47,70
Matematik	Marmara	7,08	44,28	Yabancı Dil	Marmara	8,51	65,45
	Ege	7,08	44,23		Ege	8,49	65,28
	Karadeniz	6,76	42,27		Karadeniz	8,04	61,85
	Akdeniz	6,76	42,24		Akdeniz	7,93	61,03
	İç Anadolu	6,65	41,59		İç Anadolu	7,84	60,31
	Güneydoğu A.	5,85	36,55		Doğu A.	6,81	52,35
Doğu A.	5,80	36,28	Güneydoğu A.	6,66	51,22		
Fen Teknoloji	Marmara	7,37	46,05	Genel Sonuç	Marmara	Toplam ort. doğru cevap %	56,35
	Ege	7,37	46,04		Ege		56,31
	Karadeniz	7,11	44,41		Karadeniz		53,84
	Akdeniz	7,03	43,94		Akdeniz		53,51
	İç Anadolu	6,99	43,68		İç Anadolu		52,86
	Doğu A.	6,20	38,72		Doğu Anadolu		46,49
	Güneydoğu A.	6,03	37,71		Güneydoğu A.		45,83

Tablo 4'te 6. sınıf S.B.S. Türkçe, Matematik, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil doğru cevap yüzdelerine göre en başarılı bölge sıralaması verilmiştir. Her bölgedeki illerin 6. Sınıf SBS ders (Türkçe, Matematik, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil) doğru cevap yüzdeleri

toplanmış, bölgede bulunan il sayısına bölünerek ilgili ders doğru cevap yüzdesine göre en başarılı bölge sıralaması yapılmıştır. Bu sıralamaya göre Türkçe doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Marmara, en düşük bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Matematik doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Marmara, en düşük bölge Doğu Anadolu'dur. Fen Teknoloji doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Marmara, en düşük bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Sosyal Bilgiler doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Ege, en düşük bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Yabancı Dilde doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Marmara, en düşük bölge ise Güneydoğu Anadolu'dur. Aynı tabloda bölgelere göre **genel sonuç** ta verilmiştir. Buna göre 6. sınıf SBS **toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan bölge** Marmara bölgesidir. Marmara bölgesini Ege bölgesi izlemektedir. 6. sınıf SBS **toplam doğru cevap yüzdesi en düşük olan bölge** ise Güneydoğu Anadolu Bölgesidir.

Tablo 5: 7. Sınıf SBS illere göre genel sonuç sıralaması

7. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Yüksek 10 İl			7. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Düşük 10 İl		
Tüm dersler için	İL	%	Tüm dersler için	İL	%
	Muğla	58,63		Batman	45,44
	Burdur	58,06		Muş	44,92
	Nevşehir	57,20		Şırnak	44,71
	Tunceli	57,00		Bitlis	44,56
	Edirne	56,65		Diyarbakır	44,06
	İzmir	56,51		Sivas	43,79
	Manisa	56,37		Şanlıurfa	43,01
	Aydın	56,32		Ağrı	42,91
	Kocaeli	56,25		Van	42,33
	Tekirdağ	56,22		Hakkari	40,40

Tablo 5, 7. sınıflar için yapılan Seviye Belirleme Sınavının illere göre genel sonuçlarını vermektedir. 7. sınıf genel il toplam doğru cevap yüzdesi büyükten küçüğe sıralanmıştır. Tabloda da görüldüğü gibi Türkiye'de 7. sınıflarda SBS sınavında genel il toplam doğru cevap yüzdesi **en yüksek olan il Muğla'dır.** Muğla'yı Burdur, Nevşehir, Tunceli, Edirne, İzmir, Manisa, Aydın, Kocaeli ve Tekirdağ izlemektedir. Genel il toplam doğru cevap yüzdesine **en düşük olan il ise Hakkari'dir.** Hakkari'yi Van, Ağrı, Şanlıurfa, Sivas, Diyarbakır, Bitlis, Şırnak, Muş ve Batman izlemektedir.

Tablo 6: 7. sınıf derslere göre ortalama doğru cevap yüzdelerinin illere göre sıralaması

7. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Yüksek 10 İl			7. Sınıf Doğru Cevap Yüzdesi En Düşük 10 İl		
	İL	%		İL	%
Türkçe	Neveşehir	70,57	Türkçe	Mardin	56,29
	Tunceli	70,05		Batman	55,90
	Burdur	69,43		Bitlis	55,57
	Muğla	69,43		Muş	55,52
	Kocaeli	69,00		Diyarbakır	54,86
	Bayburt	68,71		Ağrı	54,29
	Ankara	68,48		Sivas	53,00
	Aydın	68,48		Van	52,24
	Edirne	68,43		Şanlıurfa	52,14
	Izmir	68,33		Hakkari	49,90
Matematik	Burdur	46,06	Matematik	Şanlıurfa	34,89
	Muğla	45,83		Sivas	34,78
	Karabük	44,28		Diyarbakır	34,56
	Ankara	44,22		Kars	34,44
	Aydın	44,17		Şırnak	33,89
	Mersin	44,17		Bitlis	33,72
	Kocaeli	43,83		Van	33,67
	Manisa	43,72		Kırşehir	33,44
	Bursa	43,67		Ağrı	32,44
	Denizli	43,67		Hakkari	32,28
Fen	Neveşehir	50,89	Fen	Kars	40,50
	Burdur	50,83		Muş	40,17
	Muğla	50,33		Diyarbakır	39,67
	Tunceli	50,33		Bingöl	39,50
	Manisa	49,28		Sivas	39,33
	Kocaeli	49,22		Ağrı	39,00
	Izmir	48,83		Bitlis	38,89
	Bilecik	48,78		Şanlıurfa	38,56
	Karabük	48,72		Van	38,50
	Artvin	48,67		Hakkari	36,89
Sosyal	Tunceli	63,33	Sosyal	Muş	47,78
	Neveşehir	61,56		Kırşehir	47,44
	Burdur	60,83		Kars	47,39
	Muğla	60,44		Batman	47,06
	Izmir	59,39		Şırnak	47,06
	Manisa	59,17		Diyarbakır	46,33
	Ankara	59,11		Ağrı	45,61
	Tekirdağ	59,00		Şanlıurfa	45,61
	Bayburt	58,94		Van	44,67
	Mersin	58,83		Hakkari	42,28
Yabancı Dil	Muğla	67,13	Yabancı Dil	Batman	47,07
	Yalova	64,47		Bitlis	46,33
	Edirne	64,27		Muş	45,60
	Zonguldak	64,20		Şırnak	45,27
	İstanbul	63,20		Diyarbakır	44,87
	Aydın	63,13		Şanlıurfa	43,87
	Burdur	63,13		Sivas	43,67
	Kırıkkale	62,80		Ağrı	43,20
	Tekirdağ	62,73		Van	42,60
	Karabük	62,67		Hakkari	40,67

Tablo 6, 2008 yılında 7. sınıflar için yapılan Seviye Belirleme Sınavında her ders için il toplam doğru cevap yüzdelerinin en yüksekten en düşüğe göre sıralamasını vermektedir. Tabloya göre Türkiye’de 7. sınıflarda SBS sınavında Türkçe il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Nevşehir**, en düşük olan il ise **Hakkari**’dir. Matematik il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Burdur**, en düşük olan il ise **Hakkari**’dir. Fen Teknoloji il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Nevşehir**, en düşük olan il ise **Hakkari**’dir. Sosyal Bilgiler il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Tunceli**, en düşük olan il ise **Hakkari**’dir. Yabancı Dil il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Muğla**, en düşük olan il ise yine **Hakkari**’dir.

Tablo 7: 7. Sınıf SBS. ders ve genel doğru cevap yüzdesine göre bölge sıralaması

Ders	Bölge	Ort.Doğru Cvb.	Ort.Doğru Cvb %	Ders	Bölge	Ort.Doğru Cvb.	Ort.Doğru Cvb. %
Türkçe	Ege	14,24	67,79	Sosyal Bilgiler	Ege	10,50	58,34
	Marmara	14,16	67,41		Marmara	10,30	57,33
	Karadeniz	13,75	65,46		Akdeniz	10,00	55,78
	Akdeniz	13,64	64,95		Karadeniz	10,00	55,69
	İç Anadolu	13,49	64,24		İç Anadolu	9,95	55,29
	Doğu A.	12,31	58,60		Doğu A.	9,04	50,22
	Güneydoğu A.	12,13	57,76		Güneydoğu A.	8,79	48,81
Matematik	Ege	7,82	43,43	Yabancı Dil	Ege	9,21	61,39
	Marmara	7,66	42,55		Marmara	9,09	60,61
	Akdeniz	7,49	41,60		Karadeniz	8,73	58,20
	Karadeniz	7,39	41,04		Akdeniz	8,47	56,46
	İç Anadolu	7,28	40,46		İç Anadolu	8,36	55,72
	Güneydoğu A.	6,57	36,49		Doğu A.	7,44	49,59
	Doğu A.	6,48	36,00		Güneydoğu A.	7,21	48,05
Fen Teknoloji	Ege	8,72	48,43	Genel Sonuç	Ege	Toplam ort. doğru cevap %	56,09
	Marmara	8,58	47,67		Marmara		55,34
	Karadeniz	8,44	46,90		Karadeniz		53,70
	Akdeniz	8,37	46,48		Akdeniz		53,34
	İç Anadolu	8,31	46,14		İç Anadolu		52,65
	Doğu A.	7,55	41,92		Doğu Anadolu		47,56
	Güneydoğu A.	7,52	41,77		Güneydoğu Anadolu		46,90

Tablo 7’de 7. sınıf S.B.S. Türkçe, Matematik, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil doğru cevap yüzdelerine göre en başarılı bölge sıralaması verilmiştir. Her bölgedeki illerin 7. Sınıf SBS ders (Türkçe,

Matematik, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil) doğru cevap yüzdeleri toplanmış, bölgede bulunan il sayısına bölünerek ilgili ders doğru cevap yüzdesine göre en başarılı bölge sıralaması yapılmıştır. Bu sıralamaya göre Türkçe doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Ege, en düşük bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Matematik doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Ege, en düşük bölge Doğu Anadolu'dur. Fen Teknoloji doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Ege, en düşük bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Sosyal Bilgiler doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Ege, en düşük bölge Güneydoğu Anadolu'dur. Yabancı Dilde doğru cevap yüzdesi en yüksek bölge Ege, en düşük bölge ise Güneydoğu Anadolu'dur. Aynı tabloda bölgelere göre **genel sonuç ta** verilmiştir. Buna göre 7. sınıf SBS **toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan bölge Ege** bölgesidir. Ege bölgesini Marmara bölgesi izlemektedir. 7. sınıf SBS **toplam doğru cevap yüzdesi en düşük olan bölge** ise 6. sınıflarda da olduğu gibi **Güneydoğu Anadolu** Bölgesidir.

Bölgelerin Kendi İçlerinde Sergiledikleri Performans Farklılıkları:

Bölgelere göre SBS 6. sınıf dersleri (Türkçe, Matematik, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil) ortalama doğru cevap yüzdesi sıralamasına bakıldığında ilk 2 bölge Marmara ve Ege bölgeleri, son iki bölge Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleridir. Ancak bölgelerin kendi içlerinde ortalama doğru cevap yüzdeleri ve **standart sapmaları** da farklılaşmaktadır. Dolayısıyla bir bölgenin puanlarının yüksek olduğunu söylediğimizde bu o bölgede bulunan tüm ilçelerin tüm derslerde eşit derecede başarılı olduğu anlamına gelmemektedir.

Marmara bölgesinin ilçelerinin SBS Türkçe toplam doğru cevap yüzde ortalaması 12,86 iken, **Güneydoğu Anadolu** bölgesi ilçelerinin SBS Türkçe toplam doğru cevap yüzde ortalaması 10,25'dir. Bu bölgelerin Türkçe başarılarındaki standart sapmalar arasında farklılıklar dikkat çekicidir. Marmara bölgesi Türkçe standart sapması .86 iken, Güneydoğu Anadolu Türkçe standart sapması 1,07'dir. Buna göre, Güneydoğu Anadolu bölgesinin ilçelerinin arasındaki Türkçe başarısı Marmara bölgesindeki ilçelerin arasındaki Türkçe başarısına göre daha fazla farklılık göstermektedir.

Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin Matematik, Fen başarılarındaki standart sapma değerleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Marmara bölgesi ilçelerinin SBS Matematik toplam doğru cevap yüzde ortalaması 7,11; Güneydoğu Anadolu bölgesinin ise 5,73'tür. Bu bölgelerin Matematik başarılarındaki standart sapma değerlerine bakıldığında ise Marmara Bölgesi Matematik standart sapma değeri 0,66 iken; Güneydoğu Anadolu Matematik standart sapma değeri 0,52'dir. Marmara bölgesinin ilçelerinin SBS Fen toplam doğru cevap yüzdesinin ortalaması 7,40, Güneydoğu Anadolu bölgesinin 5,89'dur. Marmara bölgesi Fen standart sapması 0,67 iken, Güneydoğu Anadolu Fen standart sapması 0,55'tir. Dolayısıyla Marmara bölgesinin ilçeleri arasında Fen başarısı arasında Güneydoğu Anadolu'ya göre

daha fazla fark vardır. Ancak Güneydoğu Anadolu bölgesindeki ilçelerin Fen sonuçları homojen olsa da, bu, ortak başarısızlıktan kaynaklanan bir homojenliktir.

Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil başarılarındaki standart sapma değerleri arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Marmara bölgesi ilçelerinin SBS Sosyal Bilgiler toplam doğru cevap yüzde ortalaması 9,37; Güneydoğu Anadolu bölgesinin ise 7,47'dir. Bu bölgelerin Sosyal Bilgiler başarılarındaki standart sapma değerlerine bakıldığında ise Marmara Bölgesi Sosyal Bilgiler standart sapma değeri 0,78 iken; Güneydoğu Anadolu Sosyal Bilgiler standart sapma değeri 0,75'dir. Marmara bölgesinin ilçelerinin SBS Yabancı Dil toplam doğru cevap yüzdesinin ortalaması 8,59 Güneydoğu Anadolu bölgesinin 6,47'dur. Marmara bölgesi Yabancı Dil standart sapması ,74 iken, Güneydoğu Anadolu Yabancı Dil standart sapması 0,80'dir.

Bölgelere göre SBS 7. sınıf dersleri (Türkçe, Matematik, Fen Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil) ortalama doğru cevap yüzdesi sıralamasına bakıldığında ilk 2 bölge Ege ve Marmara bölgeleri, son iki bölge Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleridir. Ancak 7. sınıf için bölgelerin kendi içlerinde ortalama doğru cevap yüzdeleri ve standart sapmaları 6. sınıf sonuçlarında olduğu gibi farklılaşmaktadır.

Ege bölgesinin ilçelerinin SBS Türkçe toplam doğru cevap yüzdesinin ortalaması 14.24 iken, **Doğu Anadolu** bölgesinin ilçelerinin SBS Türkçe toplam doğru cevap yüzde ortalaması 12.48'dir. Bu bölgelerin Türkçe başarılarındaki standart sapmalar arasında farklılıklar dikkat çekicidir. Ege bölgesi Türkçe standart sapması 0.67 iken, Doğu Anadolu Türkçe standart sapması 1.45'dir. Buna göre, Doğu Anadolu bölgesinin ilçe Türkçe başarıları Ege bölgesindeki ilçelerin Türkçe başarısına göre daha fazla farklılık göstermektedir.

Aynı bulgu Ege ve Doğu Anadolu bölgelerinin Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil sınavlarında da saptanmıştır. Ege bölgesi ilçelerinin SBS Sosyal Bilgiler toplam doğru cevap yüzde ortalaması 10.51; Doğu Anadolu bölgesinin ise 9.18'dir. Bu bölgelerin Sosyal Bilgiler başarılarındaki standart sapma değerleri arasında da önemli farklılıklar bulunmaktadır. Ege bölgesi Sosyal Bilgiler standart sapma değeri 0.72 iken; Doğu Anadolu bölgesi Sosyal Bilgiler standart sapma değeri 1.23'tür. Buna göre Doğu Anadolu bölgesinin ilçe Sosyal Bilgiler başarıları Ege Bölgesindeki ilçelere göre daha fazla farklılık göstermektedir. Ege bölgesinin ilçelerinin SBS Yabancı Dil toplam doğru cevap yüzdesinin ortalaması 9.20, Doğu Anadolu bölgesinin 7.53'tür. Bu bölgelerin Yabancı Dil başarılarındaki standart sapma değerleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Ege bölgesi Yabancı Dil standart sapması 0.85 iken, Doğu Anadolu yabancı dil standart sapması 1.27'dir. Buna göre Doğu Anadolu bölgesinin ilçe yabancı dil başarıları, Ege bölgesindeki ilçelere göre daha fazla farklılık göstermektedir.

SONUÇLAR

2008 yılında 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin girdiği Seviye Belirleme Sınavı sonuçlarının il, bölge ve dersler açısından değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmada, Türkiye'de ilköğretimin durumunu ortaya koyan çok önemli sonuçlara ulaşıldı. Türkiye'de 6. Sınıf SBS'de sorulan 80 sorunun 42.3'ü yani % 52.7'si doğru cevaplanmıştır. Diğer taraftan 7. Sınıflarda ise toplam 90 sorunun 47.93'ü yani % 53.2'si doğru cevaplanmıştır. Her iki sınıfta da en fazla doğru cevap yüzdesi sırayla Türkçe (% 63.4-% 64.2), Yabancı Dil (%60.5-%57.2), Sosyal Bilgiler (%54.9-%55.5), Fen/Teknoloji (%43.5-%46.7) ve Matematikte (%41.6-%41.3) olmuştur. İlköğretim okullarında sınıf geçebilmek için en az 45 puan almanın gerekli olduğu hatırlanacak olursa Matematik'te her iki sınıfta da öğrenciler kendilerine sorulan soruların yüzde 41'ini doğru cevapladıkları için sınıfta kalmıştır diyebiliriz. Diğer taraftan ortalama olarak öğrenciler Fen ve Teknolojide 6. sınıf öğrencileri % 43.5 ile sınıfta kalırken 7. sınıf öğrencileri kendilerine sorulan soruların % 46.7'sini doğru cevaplayarak sınıflarını kılıpayı geçmişlerdir.

SBS sonuçlarına göre ilköğretimin ikinci kademesinde gerçekleştirilen eğitim ve öğretimin arzu edilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Çünkü tamamen ilköğretim programı esas alarak hazırlanan sorulara verilen doğru cevap yüzdesi yeterli düzeyde değildir. SBS sonuçları aynı zamanda 2005-2006 yılında eğitim ve öğretimin daha başarılı olacağı beklentisi ile kademeli olarak değiştirilen yeni ilköğretim programları hakkında da bir fikir vermektedir. Çünkü 2008 yılında düzenlenen Seviye Belirleme Sınavlarına tabi tutulan 6. ve 7. sınıf öğrencileri yeni ilköğretim programını ve bu doğrultuda hazırlanan yeni ders kitapları çerçevesinde yetiştirilmiştir. Dolayısıyla Seviye Belirleme Sınavları bir anlamda yeni ilköğretim programlarının değerlendirilmesine de katkı sağlamış bulunmaktadır.

Seviye Belirleme Sınavlarında genel il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Çanakkale**, en düşük olan il ise **Hakkari**'dir. 7. sınıflarda ise genel il toplam doğru cevap yüzdesi en yüksek olan il **Muğla**, en düşük olan il ise **Hakkari**'dir. Bölgelere göre yapılan başarı sıralamasında Batı bölgelerinin sınav başarısı net şekilde görülmektedir. SBS **toplam** ve derslere göre **doğru cevap yüzdesi en yüksek olan bölge** 6. sınıflarda **Marmara**, en düşük olan bölge ise **Güneydoğu Anadolu Bölgesi**dir. Yedinci sınıflarda ise **en yüksek olan Ege**, **en düşük olan Güneydoğu Anadolu** bölgesidir. 6. ve 7. sınıflarda hem toplam doğru cevap yüzdeleri hem de derslere göre doğru cevap yüzdeleri en yüksek olan iller Marmara ve Ege bölgesindeyken, en düşük doğru cevap yüzdesine sahip olan iller Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindedir.

Araştırmada ayrıca bölgelerde bulunan ilçelerin derslere göre başarılarındaki standart sapmalar incelenmiştir. Elde edilen verilerden 6. sınıf standart sapma değerleri arasında en ilgi çekici olanı Türkçe dersinde Güneydoğu Anadolu'nun orantısız olarak yüksek standart sapma değerine

sahip olmasıdır. Bu veri, Güneydoğu Anadolu bölgesinde ilçeler arasında Türkçe başarısı ile ilgili önemli fark olduğunu göstermektedir. Türkçe başarısındaki bu farklılık, başka bir ifadeyle Güneydoğu Anadolu bölgesindeki bazı ilçelerin Türkçe’de çok başarısız olması, bölgenin Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler, Yabancı Dil derslerindeki başarısızlığını da açıklayabilir. Bütün derslerdeki başarısızlık kuşkusuz bölgenin genel başarısını da etkilemektedir. Nitekim 6. sınıf SBS sıralamasında ilk 63 sıraya giren Güneydoğu Bölgesinden il bulunmamaktadır.

Yedinci sınıflarda Ege ve Doğu Anadolu bölgeleri standart sapmaları karşılaştırıldığında, bu iki bölgeden özellikle Doğu Anadolu’daki ilçelerde sözel derslerin standart sapma değerleri arasındaki dikkat çekici farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılık bölgedeki Türkçe sorunundan kaynaklanabileceği gibi her ilçeye sağlanan eğitim imkanlarının eşitliği ile ilgili sorunların olduğunu da akla getirebilir. Bölgedeki bu başarı farklılığı genel SBS başarısını da etkilemiş görünmektedir. Bu bölgede bulunan Tunceli başarı sıralamasında 4. sırada, Malatya 39. sıradayken bölgenin diğer illeri başarı sıralamasında daha aşağılarda yer almaktadır.

ÖNERİLER

SBS sonuçlarına göre ilköğretimin ikinci kademesinde gerçekleştirilen eğitim ve öğretimin yeterince başarılı olamadığı söylenebilir. 2008 yılında düzenlenen Seviye Belirleme Sınavlarına tabi tutulan öğrenciler 2005 yılından itibaren kademeli olarak yenilenen ilköğretim programını izlediler. Oysa yenilenen ilköğretim programı, büyük iddialarla, öğrencilerin daha başarılı olacağı ileri sürülerek hazırlanmıştı. Bu açıdan bakıldığında SBS sonuçları çok çarpıcı bir görünüm sunmaktadır. Bundan dolayı yetkililerin abartılı bir övgüyle sunduğu ancak diğer taraftan bir çok uzmanın da yetersiz bulunduğu yeni ilköğretim programı yeniden gözden geçirilmelidir.

Aynı çerçevede öğretmen eğitimleri de bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre gerçekleştirilmelidir. Daha önceden OECD’nin yaptığı araştırmalarda saptandığı gibi SBS sonuçları da bilhassa Fen/Teknoloji ve Matematikte sergilenen performansın düşük olduğunu ortaya koymuştur (OECD, 2006). Bu yüzden eğitim ve öğretimi geliştirmeye yönelik her türlü çalışmada ve öğretmen eğitimi çalışmalarında Matematik ve Fen/Teknoloji alanlarına öncelik verilmelidir.

Okullara yapılan yönetici ve öğretmen atamalarında da bu araştırmanın bulguları kullanılmalıdır. Ayrıca ilköğretim okullarında sunulan eğitim ve öğretime çok yönlü olarak ayna tutan Seviye Belirleme Sınav Sonuçları MEB tarafından bekletilmeden açıklanmalıdır.

KAYNAKLAR

- MEB. (2008). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2007-2008*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2008). Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. *Seviye belirleme sınavı sonuçları*. 2007-2008. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- OECD. (2006). *Education at a glance, OECD indicators 2006*. OECD.